

لزوم شناخت پدیده سبک زندگی در ابتدا و طرح مقوله سبک زندگی ایمانی

حجت الاسلام محمدتقی فعالی، استاد حوزه و دانشگاه، در چهارمین جلسه از سلسله نشست‌های «سبک زندگی ایمانی» تأکید کرد: برای معرفی سبک زندگی ایمانی ابتدا باید پدیده سبک زندگی را ریشه‌یابی کرده و به خاستگاه آن در جهان غرب توجه شود.

حجت الاسلام محمدتقی فعالی، استاد حوزه و دانشگاه، در چهارمین جلسه از سلسله نشست‌های «سبک زندگی ایمانی» تأکید کرد: برای معرفی سبک زندگی ایمانی ابتدا باید پدیده سبک زندگی را ریشه‌یابی کرده و به خاستگاه آن در جهان غرب توجه شود.

حجت الاسلام دکتر محمدتقی فعالی، استاد حوزه و دانشگاه

به گزارش خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) چهارمین نشست از سلسله نشست‌های «سبک زندگی ایمانی» با حضور حجت الاسلام والمسلمین دکتر محمدتقی فعالی، استاد حوزه و دانشگاه در سازمان فعالیت‌های قرآنی دانشگاهیان کشور برگزار شد.

در بخش «گفتار روز»؛ این نشست حجت الاسلام فعالی به مسئله خوشبختی اشاره و اظهار کرد: «خوشبختی خیره شدن به چیزهایی که نداریم نیست بلکه توجه داشتن و دوست داشتن چیزهایی است که در اختیار داریم» توضیح اینکه همه افراد در هر لحظه با دو پدیده مواجهند: داشته‌ها و نداشته‌های خود.

وی ادامه داد: وضعیت عادی ما اینگونه است که توجهمان را به نداشته‌هایمان معطوف می‌کنیم. اگر از ما سؤال شود برای چه فعالیت می‌کنیم، معمولاً پاسخ می‌دهیم تا با درآمدمان به نداشته‌هایمان برسیم، فلسفه همه تلاش‌های ما رسیدن به نداشته‌هایمان است، البته تا اینجا اشکال ندارد اما اشکالی که بر ما وارد می‌شود خیره شدن به نداشته‌ها است. در حالی که نسبت داشته‌های ما به نداشته‌های ما بی‌نهایت به یک است و آنچه ما داریم بسیار بیشتر از چیزی است که می‌پنداریم البته متأسفانه ما معمولاً نسبت به داشته‌هایمان حتی پندار هم نداریم.

وی داشته‌ها را به دو بخش درونی و بیرونی تقسیم و عنوان کرد: برای اینکه یک انسان بتواند نفس بکشد باید یک کهکشان وجود داشته باشد؛ یعنی یکی از بزرگ‌ترین داشته‌های ما زمین زیر پای ماست و قرآن مدام به زمین و آسمان اشاره کرده و نعمت وجود آنها را متذکر شده است. لذا توصیه می‌شود که افراد به همراه خانواده‌های خود مستندهای تهیه شده در خصوص زمین و آسمان را ببینند، آنگاه به این نتیجه خواهند رسید که اگر چند هزارم ثانیه نظم زمین به امر الهی تغییر کند، چه رخ می‌دهد. کافی است زمین و آسمان چند ثانیه از مدار خود تخطی کنند تا جهان نابود شود.

این استاد حوزه و دانشگاه با تأکید بر اینکه اگر داشته‌هایمان را با نداشته‌هایمان در دو کفه ترازو بگذاریم قابل قیاس با هم نبوده و داشته‌هایمان بسیار بیشتر است، گفت: خداوند سنتی قطعی را در جهان نهاده است که بر اساس آن تنها راه نائل شدن به نداشته‌ها و خواسته‌ها توجه به داشته‌های خود است. ما تا آنچه را که خدا داده نبینیم به آنچه نداریم نمی‌رسیم.

یک استاد حوزه و دانشگاه:

خداوند سنتی قطعی را در جهان نهاده است که بر اساس آن تنها راه نائل شدن به نداشته‌ها و خواسته‌ها توجه به داشته‌های خود است

وی تصریح کرد: اشیا و امکانات الهی دوست دارند که دیده شوند و تا به نعمت‌های موجود نگاه نکنیم سایر نعمت‌ها به سمت ما روی نمی‌آورند؛ تا انسان به امکانات موجود توجه نکند و آنها را به زبان خود جاری و به خداوند اظهار نکند خداوند آنچه را که ندارد و می‌خواهد به او نمی‌دهد.

حجت الاسلام فعالی تنها راه ازدیاد نعمت را شکر دانست و بیان کرد: شکر یعنی دیدن نعمت و مشاهده امکاناتی که خداوند به ما داده است. خداوند در آیه هفت سوره ابراهیم می‌فرماید «لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ»؛ اگر واقعاً سپاسگزاری کنید [نعمت] شما را افزون خواهم کرد».

وی پیشنهاد کرد: روزانه «برنامه شکر» داشته باشیم به این معنی که لحظاتی را زیر آسمان بایستیم و در خلوت خویش

دست‌ها را به آسمان بلند کرده و نعمت‌های خداوند را بیان و شکر کنیم؛ اگر کسی چنین کرد محال است روزهای آینده‌اش بهتر از روزهای گذشته نشود.

حجت‌الاسلام فعالی برنامه امام حسین(ع) در روز عاشورا را برنامه شکر بشریت در برابر خالق عنوان کرد و گفت: امام حسین(ع) در اوج بلایا و مصائب مطرح می‌کنند «؛ الهی رضا به رضاك تسلیم لقضاءك لا معبود سواك؛ حضرت زینب(س) نیز می‌فرماید «؛ والله ما رایت الا جمیلا؛ و این یعنی شکر.

پس از بیان گفتار روز، حجت‌الاسلام فعالی با اشاره به اینکه وقتی مطرح می‌شود «؛ سبك زندگی ایمانی؛ همه انتظار دارند که مباحث دینی در این خصوص مطرح شود، گفت: عنوان «؛ سبك زندگی؛ عنوان خودساخته ما نیست بلکه با توجه به سابقه 100 ساله این موضوع، لازم است ریشه‌یابی آن مورد توجه قرار گیرد و به خاستگاه آن در جهان غرب توجه شود.

حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر محمدتقی فعالی: نخستین دیدگاه در حوزه سبك زندگی از دیدگاه جامعه‌شناختی را وبلن مطرح کرده. وی به صورت مستقل به آن نپرداخته است بلکه گهگاه از این تعبیر به عنوان بنیاد تفسیرهای جامعه‌شناختی استفاده کرده است

وی با تأکید بر اینکه برای حل مسائل و مشکلات موجود در جامعه اول باید ریشه‌ها و مبانی آن مشخص و مشکل را به درستی بشناسیم، گفت: نصف راه حل مسئله، شناخت درست آن مسأله است و این اقدامی است که کمبود آن در جامعه ما شدیداً احساس می‌شود. مثلاً آیا تاکنون اندیشیده‌ایم که چرا جوانان ما بدحجابی می‌کنند، زمینه‌ها و ریشه‌های این عمل چیست، ریشه‌ها و دلایل طلاق، اعتیاد و سایر معضلات اجتماعی چیست؟ تا تصویر شفافی از دلایل این پدیده‌ها در جامعه نداشته باشیم نمی‌توانیم نسخه بومی درمان آن را بیچیم.

فعالی از سخنان خود اینگونه نتیجه گرفت که پس اول باید پدیده سبك زندگی را شناخت، سپس سبك زندگی ایمانی را مطرح کرد. بر همین اساس در نشست‌های قبل مقوله اهمیت، معنی‌شناسی و پیشینه‌شناسی علمی سبك زندگی مطرح و از دو سنت موجود در این حوزه یعنی سنت روانشناسی و جامعه‌شناسی، سنت روانشناسی و دیدگاه آلفرد آدلر به ویژه مبحث «؛ درخت سبك زندگی؛ آدلر طرح شد.

وی در ادامه سخنان خود به تشریح دیدگاه‌های جامعه‌شناختی در خصوص سبك زندگی پرداخت و با اشاره به اینکه بیش از 10 دیدگاه جامعه‌شناسانه در خصوص سبك زندگی وجود دارد، نخست به بیان دیدگاه «؛ وبلن؛ در این خصوص پرداخت و گفت: نخستین دیدگاه در حوزه سبك زندگی از دیدگاه جامعه‌شناختی را وبلن مطرح کرده، وی به صورت مستقل به آن نپرداخته است بلکه گهگاه از این تعبیر به عنوان بنیاد تفسیرهای جامعه‌شناختی استفاده کرده است.

حجت‌الاسلام فعالی به تشریح فضایی پرداخت که وبلن در خصوص سبك زندگی مطرح می‌کند و گفت: از دیدگاه وبلن، انسان برای ادامه زندگی و نیز برای توسعه حیات نیازمند زندگی اجتماعی است؛ انسان‌ها پس از اینکه متولد می‌شوند باید عضو جامعه شوند. راه تداوم حیات و حضور در جامعه داشتن زندگی اجتماعی است. حضور در جامعه انسان را با آداب و سنن مواجه می‌کند؛ در اصل اجتماعی شدن یعنی یافتن سازو کار تعامل با محیط و سایر انسان‌ها.

وی در ادامه تشریح دیدگاه وبلن، گفت: وبلن معتقد است سازگاری و یافتن نحوه تعاملات با انسان‌ها و محیط در خلال روش‌هایی صورت می‌گیرد که این روش‌ها سنن و رسوم جامعه هستند و در قالب نهادهای اجتماعی محقق می‌شوند؛ شخصی که می‌خواهد اجتماعی شود باید آداب و رسوم اجتماعی که در قالب نهادها و سازمان‌ها نهادینه شده را بپذیرد و این آداب و رسوم آهسته آهسته هویت جمعی را به هویت فردی بدل می‌کند.

فعالی ادامه داد: از دیدگاه وبلن جامعه اصالت دارد و دارای آداب و رسوم است و فرد برای اجتماعی شدن موظف است آن آداب را بپذیرد و این یعنی سبك زندگی و اصالت سبك زندگی با سبك زندگی اجتماعی است.

وی به دیدگاه وبلن در خصوص شغل و تأثیرات شغل بر سبك زندگی نیز اشاره و اظهار داشت: وبلن معتقد است این انتخاب شغل، شرایط انتخاب و موقعیت شغلی است که برای انسان آداب و رسوم خاص فراهم می‌کند؛ اگر شغل‌تان متفاوت باشد نگاه، آداب و رسوم و رفتار‌تان نیز متفاوت خواهد بود.

این استاد دانشگاه کشورمان ادامه داد: در دیدگاه وبلن فرد يك حقیقت واحد است که ضمن يك کل یعنی جامعه معنی پیدا می‌کند و هویت فرد یعنی هویت جمع؛ این دیدگاه یعنی نفی هر گونه فردیت. در حالی که دیدگاه اسلام با این نظر مخالف بوده و اصالت را

هم به فرد و هم به جامعه می‌دهد و معتقد است يك فرد می‌تواند در مقابل سنت‌های جامعه بایستد مانند حرکت امام حسین(ع) و امام خمینی(ره)؛ وی در این خصوص توصیه کرد کتاب‌های شهید مطهری و آیت‌الله مصباح یزدی در خصوص نگاه جامعه‌شناختی در قرآن مورد مطالعه قرار گیرد.

وی با اشاره به اینکه از دیدگاه وبلن نظامی که در جامعه شکل گرفته است به يك نظام طبقاتی و آن نظام طبقاتی نیز به يك هویت فردی تبدیل می‌شود، گفت: این یعنی جابه‌جایی سبك زندگی جمعی از طریق سبك زندگی يك طبقه به سمت زندگی فردی. وبلن معتقد است گروه‌های اجتماعی جامعه سبك‌های متفاوت دارند، نظام‌های طبقاتی و گروه‌ها و احزاب خاص هر جامعه نیز هر کدام آداب و سنن خاصی دارند که همه به صورت کل منسجم به زندگی فرد وارد می‌شوند و هویت فردی را می‌سازند و این یعنی انتقال سبك زندگی جمعی به يك فرد.

فعالی ادامه داد: از دیدگاه وبلن سبك زندگی چیزی جز الگوی رفتار جمعی نیست، و این الگوی رفتار جمعی از طریق آداب، رسوم، سنن، تکنیک‌ها و راه‌کارها به فرد منتقل می‌شوند. اصالت با جامعه، عادات، رسوم و سنن اجتماعی است و هویت فرد از طریق هویت جمع معین می‌شود. از دیدگاه او سبك زندگی از جنس عادات و رسوم اجتماعی است.